

ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJOS
EUROPOS SAJUNGOS REIKALŲ KOORDINAVIMO GRUPĖS PATARĖJŲ
ARTIOM VOLKOV

IR
ŠARŪNO CELIEŠIAUS

KOMANDIRUOTĖS Į HELSINKĮ
ATASKAITA

2019-09-12 Nr. 3PR-97

1. Komandiruotės tikslas: dalyvauti Suomijos pirmininkavimo ES Tarybai renginyje – neformaliame kaimo plėtros direktorių susitikime – „Kartu pasieksim daugiau“, kuriame buvo diskutuojama Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) po 2020 m. ir kitais žemės ir maisto ūkio bei kaimo plėtros ateities klausimais.

2. Komandiruotės trukmė: 2019 m. rugsėjo 8-10 d.

3. Komandiruotės vieta: Helsinkis, Suomija.

4. Komandiruotės finansavimas: kelionės išlaidos apmokamos iš Žemės ūkio ministerijos (ŽŪM) lėšų.

5. Susitikimo dalyviai:

Lietuvos delegacija: 1. Šarūnas Celiešius, ŽŪM Europos Sąjungos reikalų koordinavimo grupės patarėjas; 2. Artiom Volkov, ŽŪM Europos Sąjungos reikalų koordinavimo grupės vyr. patarėjas;

Taip pat dalyvavo kitų šalių delegacijos.

6. Atlikto darbo komandiruotėje rezultatai:

Susitikimui pirmininkavo **Taina Vesanto** - padalinio vadovė, Suomijos žemės ūkio ir miškininkystė ministerijoje.

Taina Vesanto trumpai pristatė pirmininkaujančios valstybės narės (Suomijos) planus dėl BŽŪP strateginio plano. Pristatė dienotvarkę ir galimybes pažiūrėti kaip Suomijoje yra įgyvendinama KPP programa (virtuali ekskursija) ir papasakojo apie suplanuotą ekskursiją rugsėjo 10 d., šio susitikimo formate. Pristatė ūkininkavimo principus Suomijoje, ypatingai pabrėždama gyvūnų gerovę ir jos svarbą.

Toliau Susitikimo diskusijas tęsė Europos Komisijos generalinio direktoriaus pavaduotojas **Mihail Dumitru**. Jo pranešimo tema – BŽŪP ateitis, tačiau pagrindinė pasisakymo dalis buvo orientuota į tai, kad greitai metu turėtų pasirodyti pereinamojo laikotarpio reglamento projektas, kuris apims dabartines reglamentines nuostatas, bet su tam tikrais naujais elementais.

Paminėjo, kad naujo BŽŪP reglamento vėlavimas nusimato apie vienerius metus. Taip pat pažymėjo, kad EK hub'ai jau turi neformalius strateginio plano rengimo planus ir tvarką, ir jie labai prašo ir vertina bet kokią intervenciją į strateginio plano rengimo procesą.

Toliau tęsė savo pristatymą akcentuodamas 3 pagrindines žemės ūkio ir kaimo plėtros temas: inovacijas, skaitmeninimą ir bendradarbiavimą žinių srityje (detalesnė informacija pridedama skaidrėse).

Svarbūs akcentai buvo sutelkti į padidintą finansavimą investicijoms diegiant ir pasinaudojant naujomis žiniomis, į įvairiapusišką kooperaciją ir skirtingas bendradarbiavimo formas. Taip pat pažymėta, kad ateitis bus sietina su vis didesniu žemės ūkio veiklos stebėjimu iš kosmoso (monitoringo sistema iš bet kurios vietos yra ypatingai svarbi priemonė).

Be to, pažymėjo priemonės „tvaraus maisto medžiagų naudojimo ūkyje“ (angl. Farm sustainability tool for nutrients (FaST)) didelę svarbą.

Susitikimo diskusiją pratęsė **Elsi Katainen** - Europos Parlamento narė, Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto pirmininko pavaduotoja. Kalbėjo apie darbinius susitarimus Europos Parlamente dėl trijų pagrindinių BŽŪP reguliavimo dokumentų. Paminėjo svarbius iššūkius su kuriais teks susidurti: Brexit, prekybiniai karai, Mercosur susitarimas ir kiti. Pristatė komandą su kuria dirbs ties šiais klausimais (detalesnė informacija skaidrėse).

Pristatė praeito Europos Parlamento 2019 m. balandžio mėn. susitarimą dėl BŽŪP ir II ašies perspektyvų (detalesnė informacija skaidrėse). Paminėjo, kad vis dar yra nemažai klausimų dėl naujojo įgyvendinimo modelio (angl. delivery model). Taip pat pakartojo kad jau spalio mėnesį turėtų pasirodyti pereinamojo laikotarpio reglamentas, su Eko-schemos elementais.

Kita pranešėja - **Johanna Makela** (Helsinkio universiteto Maisto kultūros profesorė) pradėjo pristatymą apie vartotojus ir ateities valgytojus. Tvarumą pristatė, kaip keturių dimensijų modelį, susidarantį ne tik iš ekonominės, socialinės ir aplinkosauginės, bet ir kultūrinės dimensijų. Kalbėjo apie maistą, tapatumą ir bendruomenę, kaip vienus svarbiausius socialinės jungties (angl. social glue) elementus. Jos nuomone, valgymas drauge („dalintis viena lėkšte“) – vienas iš būdų kovoti su maisto švaistymo problema. Taip pat pabrėžė, kad vartotojai yra maisto piliečiai, o kulinarinis paveldas veda prie naujų maisto gamybos ir valgytojų idėjų bei technologijų, t.y. suteikia galimybę iš naujo apibrėžti ir praplėsti, kas yra valgoma.

Johanna Makela teigė, kad kalbant apie ateitį svarbu matyti naują horizontą iš vartotojų pusės. Paminėjo metaforinę užuominą apie „bendrą stalą“, kuomet atsiranda dalyvavimo ir bendradarbiavimo jėga. Be to, tvirtino, kad taip atsiranda ir didelis susietumas tarp kaimo ir miesto, o maisto turizmas – nauja bendradarbiavimo era, siekiant mažinti klimato pokyčius (detalesnė informacija skaidrėse).

Toliau sekė diskusija:

Mihail Dumitru priminė, kad buvo numatyta nauja vizija „Nuo ūkio prie šakutės (angl. “from farm to fork“).“ Pažymėjo: „*Kai nagrinėjama visa maisto grandinė, vartojimo svarba vis didėja, svarbus tampa sveiko maisto vartojimas. Svarbūs elementai - kaip keisti vartotojų elgseną link sveikesnio maisto, ūkininkų dėl mažesnio naudojimo chemizuotų apsaugos produktų ūkininkaujant*“.

Mihail Dumitru uždavė klausimą: „*Ar matote galimybę dalintis informacija dėl svarbių duomenų kurias gauna iš skaitmeninio, nes tai yra svarbu priimant ne tik politinius sprendimus, bet ir ūkio lygmenyje?*“

Johanna Makela: „*„Bendro stalo“ būtų pakankama apsieikti informacija ir žiniomis, ir nėra būtinumo visiems prieiti prie didelių duomenų bazių. Galimai būtų galima leisti tais duomenimis naudotis mokslo tikslais, bendroms išvadoms daryti, kad būtų galima nustatyti vartotojo elgsenos elementus, sąsaja tarp vartotojų ir ūkininkų, sutrumpinti atstumą tarp maisto gamintojų ir vartotojų. Jei vartotojas ir ūkininkas tarpusavyje dalintųsi informacija ir duomenimis, tai būtų didesnis proveržis. Taip pat svarbu sudaryti bendradarbiavimo platformą, kuri leistų vartotojui pajusti, kad jo poreikius atspindi gamintojas, ir pagal juos daromi pokyčiai, realūs pokyčiai.*“

Antroje Susitikimo dalyje diskusiją pradėjo jaunoji ūkininkė iš Suomijos **Kaisa Pihlaja** savo pranešimu apie ateities poreikius ir priemones.

Skaidrėse pristatė savo ūkį praktikoje ir pasakojo apie poreikius ir priemones ateityje.

Ūkininkė turi pienininkystės ūkį, 60 karvių, ir ūkininkavimą vadina ne darbu, o gyvenimo būdu, ir netgi sunkiu gyvenimo būdu. Paminėjo, kad išleidžia karves žiemą į lauką, kad jos labai mėgsta sniegą, dar labiau nei vasarą žolę.

Pristatė ateities planus sietinus su ekonominiu pelningumu, verslininkų ir darbuotojų didesniu susietumu, gyvūnų ir aplinkos gerove (detalesnė informacija skaidrėse).

Ūkininkė taip pat paminėjo, kad reikia modernizuoti ūkį taip, kad gyvūnams būtų vis geresnės sąlygos. Papasakojo apie asmeninę patirtį dėl oro cirkuliacijos bei oro temperatūros pastovumo tvarte gerinimo. Jos atveju tai leido naudoti mažiau antibiotikų, nei anksčiau. Be to, tai buvo priežastimi karvių apetitui gerinti, o karvės tapo žymiai produktyvesnės.

Kaisa siūlo viską daryti bendrom jėgom ir numatyti BŽŪP strategijoje kurti dinaminį požiūrį į jaunus ūkininkus ir prisidėti kuriant dinaminį ūkį.

Kita pranešėja **Johaanna Laiho – Kauranne** (Suomijos Gamtos išteklių instituto statistikos direktorė) pristatė „Mokslinių tyrimų ir statistikos panaudojimą tvariems sprendimams“, o būtent ryšį tarp kooperacijos ir politikos rėmų, mokslo ir statistikos dinamikos.

Svarbūs, jos nuomone, akcentai - modernizuoti ir tobulinti žemės ūkio statistikos sistemų efektyvumą, nes statistikos kokybė priklauso nuo ryšių su tais kas ją teikia. Paminėjo, kad svarbus patikimumas ir užtikrinimas dėl gaunamos informacijos. Paminėjo svarbų faktą Suomijoje apie ūkininkus, kad jiems nėra mokama už jų teikiamą statistiką, ūkininkams suteikia svarbių žinių, mainais už jų statistiką (daugiau informacijos skaidrėse).

Pristatė, kaip Suomijoje nuolat vykdomą mažėjančią trąšų naudojimą žemės ūkyje ir jau 2017 m. sudarė 5,8 kg/ha.

Johaanna Laiho – Kauranne taip pat pristatė scenarijaus dėl klimato kaitos pokyčių, nagrinėdama galimybes ūkininkauti už poliarinėje Suomijos dalyje, ypač kalbant apie miežius, jau nuo 2025 m. O nuo 2085 m., esant tokiai klimato kaitos situacijai, jos skaičiavimais ir prognozėmis, grūdines kultūras bus įmanoma be problemų užauginti pačioje šiauriausioje Suomijos dalyje (daugiau informacijos skaidrėse).

Liuksemburgo atstovo klausimas pranešėjoms: „Kokia jaunųjų ar bendrai ūkininkų nuomonė dėl statistikos pateikimo?“

Jaunosios ūkininkės atsakymas: „Mums reikia daugiau informacijos apie tai, kas, kur ir kaip veikia, reikia statistikos. Mes galim duoti ir norim duoti informaciją, bet būtinai mainais, kad kažką gautume.“

Austrijos atstovo klausimas: „Jūs sakėte, kad nemokate ūkininkams, kaip jūs jiems skiepijat atsakomybę už teikiamą statistiką?“

Johaanna Laiho – Kauranne: „Mes turim oficialią statistiką žemės ūkyje, kur yra didelė visų atsakomybė, dėl bendros naudos. Mes motyvuojame ūkininkus per vietinę žiniasklaidą, kad jie būtų kuo labiau suinteresuoti duoti tikslią ir gerą statistiką. Pas mus labai geras bendradarbiavimas tarp statistikos rengėjų ir ūkininkų.“

Mika Klemettinen („Suomijos verslas“ direktorius) pristatė pranešimą „Visuomenės skaitmeninimas“

Mika pristatė, kaip Suomijoje yra viskas sujungta, kaip išmanaus miesto koncepcija jau yra įgyvendinama: nuo duomenų rinkimo, iki įvairių skaitmeninių galimybių gyventojams suteikimo, tiek gerinant viešąją infrastruktūrą, tiek prieinamumą prie sparčiausio interneto ir kt.

Taip pat paminėjo, kad šiuolaikinis pasaulis turi be galo daug skaitmeninimo galimybių ir jas detalai pristatė skaidrėse (žr. skaidres).

Svarbus skaitmenizavimo elementas – apjungtas (arba sujungtas) žemės ūkis skaitmeninimo priemonėmis, t. y. viskas turi veikti taip, kad būtų galimybė per nuotolį stebėti ūkių veiklą. Taip pat pranešėjo nuomone svarbu užtikrinti stipresnį ryšį tarp atskirų sektorių ir žemės ūkio.

Mario Milouchev (Direktorius, Europos Komisija) pristatė pranešimą apie plačiajuostį ryšį kaimo vietovėse.

Jo pranešimo svarbiausios išvados apėmė tokius elementus kaip stipraus plačiajuosčio ryšio kaimo vietovėse ir išmaniųjų kaimų plėtra. Paminėjo kad, norint mažinti depopuliaciją kaimuose, vienas svarbiausių veiksnių - plačiajuosčio ryšio kaimo vietovėse užtikrinimas ir didelės investicijos į tai.

Po Susitikimo pristatymų vyko atskiri **diskusiniai seminarai** trimis temomis: Žinios ir naujovės; Kooperacija; Skaitmeninimas.

Žinios ir naujovės (seminaro metu buvo apibendrinti pagrindiniai būdingi problemai raktiniai žodžiai): tinklų kūrimas; mokymai; demonstracija; konsultavimo sistema; bendradarbiavimas.

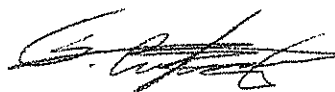
Kooperacija (seminaro metu buvo apibendrinti pagrindiniai būdingi problemai elementai): EIP; lanksčios taisyklės, LEADER, testavimas, pasitikėjimas, pridėtinė vertė ir išmanieji kaimai. Išsakytas poreikis naujam „inovacijų“ apibrėžimui. Svarbios frazės: Kartu mes esame didesnė jėga; Turime mąstyti pozityviai apie galimybes.

Skaitmeninimas (seminaro metu buvo apibendrinti pagrindiniai būdingi problemai raktiniai žodžiai): saugu, išmanu, etikos/moralės iššūkiai, duomenų masyvai, paprastumas.

Paskutinę renginio dieną, rugsėjo 10 d., dalyviai vyko į dvi ekskursijas, kuriose aplankė ūkius/gamintojus: Suomijos kmyną perdirbimo įmonę „Trans Farm“ ir Ekologinį galvijininkystės ūkį.

Artiom Volkov

Šarūnas Celiešius